

צילי

לא מציון יצאה תורה

צילי עניה במטבע זר. עליה לייבא סור כר. עליה לייבא ניר לעתונות.

שאלה השאלה: מה עדיף? ישב גונולס וידלה, נשיא המדינה, הר- הר זמן רב. לבסוף הודיע החלטתו - סטירת לחי מצלצלת לממשלות נאורות רבות, הרגילות לבו למדינות האופרטות הדרום-אמריקאיות:

השבוע הוציא השופט קאופמן (יהודי) פסק-דין מות נגד הוג רונברג, שנמצא אשם בעזן ריגול, ואילו את דוד גרינגלס דן ל-15 שנות מאסר, לפי המלצת רוי כהן, התובע הכללי, כי הוא התחרט על מעשיו והפך עד המדינה.

גסי' בעולם התחתון

כשהופיעה המכונית הראשונה ברחוב החלה מהפכה גדולה בחיי האנושות. מהפכה שניה, לא פחות גדולה, התחוללה, כשהתק- בצה המשפחה הראשונה מסביב למכשיר הטלביזיה. כשנתקצבו, לפני שבועיים, רוב

ג'וליוס רונברג (מימין), ואשתו, מרגלים וזוהרים איש הצירות קיבל תרשים

מדינה עניה יכולה לחתר על סוכר. המ- דינה לא תמות, אם אורחיה יאכלו פחות. מדינה עניה אינה יכולה לחתר על ניר לעתוניה. בי בלעדיות ימות המשטר הדי- מוקרטי, תתנון רוח המדינה. המסקנה: פחות סוכר, יותר נייר.

ארצות הברית

הוג נדון למוות

במשך זמן רב נמשכה תחרות עזה בין היהודים והאיטלקים: מי יתפוס את המקום הראשון בעולם הפשעים באמריקה? מול התותחים הכבדים של העולם התחתון האיטלקי (אל קפונה, לוציאנו, פישטי) התיצבו היהודים מיקי כהן, יעקב גוויק, רוזן, (העולם הזה 699). לפני שבוע נראה כאלו הוכרע המאבק לטובת האיטלקים. מול מצלמת הטלוויזיה עברו ראשי העולם התחתון המאורגן (ראה להלן). כמעט כולם איטלקים.

והנה נכנסה יהודיה בגיל העמידה לבית הדין הגבוה בניו-יורק. האשמה: היא העבירה - יחד עם ג'וליוס רונברג, בעלה - את סודות פצצת האטום לרוסים. עד התביעה העיקרי היה דוד גרינגלס, אחיה של הנברת רונברג.

בשנת 1944 עבד דוד גרינגלס, סמל בבצא האמריקאי, במפעלי לוס אלמוס. אשתו באה לבקרו שם, אמרה לו שהמפעל, שהוא עבד בו, לא היה אלא מפעל האטום, שפעולתו הייתה סוד גם לאלה שעבדו שם. את הסוד הזה גילה לה ג'וליוס רונברג, גיסו של גרינגלס. היא ביקשה מאתו לאסוף ידיעות, כדי שרונברג ימסור אותן לברית המועצות. ג'וליוס ואשתו כבר אינם קשורים באופן גלוי במפלגה הקומוניסטית. עתה הם עובדים בשירות החשאי. אין כל סכנה שמישהו ירגיש בדבר, הרגיעה אותו.

כפועל בבתי המלאכה, קבל גרינגלס בקלות פרטים מאנשי המדע הגבוהים ביותר, שבאו אחרו במגע בזמן העבודה. שמונה חודשים לפני שפוצצה הפצצה הראשונה מעל הירושמיה, מסר גרינגלס תרשים שלם של הפצצה, שהועבר לרוסיה, באמצעות אנטולי יקובלב, איש הצירות הסובייטית בניו-יורק.

כאשר נעצר ד"ר קלאוס פוסק, אחד מאנשי המדע החשובים, שמסרו אינפורמציה על האטום לרוסים, התקשר רונברג עם גרינגלס, אמר לו כי עליו לברוח מאמריקה. היה עליו להתקשר עם אנשי השרות החשאי הרוסי בדרום אמריקה ואירופה, ואלה היו צריכים להעבירם לרוסיה. אך גרינגלס ואשתו העדיפו להשאר באמריקה, והשאירו בידיהם את 5000 הדולר שניתנו להם לביצוע בריחתם.

העולם כבר שכח מזה כבר, שכדור הארץ הוא שטוח ושהשמש סובבת את כדור הארץ - כמובן בלי התחשב בכל גילויי המדע החדשים ביותר.

אדון יום ראשון סגור.

גלן וליבה, יורשו של דואי כראש העיר (עתה 9000 תושבים) מת ב-1942. במותו נספו גם מספר תקנות חמורות ביותר. רק תקנות יום הראשון נשארו בתקפן. אך אלה גם אלה הופלו בשנת 1949. וזוהי הסיבה לסערה השוררת בעיר: קמה תנועה, השואפת להחזיר לכונן את כל תקנות יום הראשון.

בראש התנועה עומד איש בשם דיואיס קלרנס הנטלי - אדון יום ראשון סגור, כשם שהוא נקרא בפי כל. כל דבר המפ- ריע את שלות יום האלהים - אחת דתו, להיות מסולק, אימרת סיסמתו של הנט- ליי, אף על פי שהוא מוכן להשאיר את המסעדות פתוחות. מפני שלאנשים רבים אין מקום אחר, בו יוכלו לאכול.

נגד הצעותיו של הנטלי קמה אופר- זיציה, שדרך פעולתה ערמומית ומחושבת ביותר. היא טוענת, דרך משל, כי הנטלי מעורר מסע צלב ויש לו מעריצים, אבל "כמובן אפשר למצוא מצביעים שיתנגדו להצגת סרטים בציון ביום הראשון. ואת האנשים האלה ממש תוכל לפגוש יוצאים מן העיר ליהנות מסרט ביום ראשון במקום אחר..." הנטלי ממשיך בתעמולתו על אף כל ההתקפות נגדו, ובידיעה שמלחמתו נדונה מראש לכשלון.

"לעולם לא יחזרו ימי ד"ר דואי כלפני 40, 50 שנה", הוא אומר. אם המשיך העיר בדרכה הלוויה, בקצב הנוכחי, הרי עלולים הם עוד להכניס לכאן משקאות חריפים..."

עד עתה טרם אירעה תגרה בציון. אין זה מתקבל על הדעת, כי מישוהו ירגם או יבעיר מכוניות הנוסעות ביום הראשון - מפני שבשטעות עלולות המכו- ניות להיות אלו השייכות לתומכי הנטלי, ואלה מצדיקים, לעת עתה, לפחות למען עצמם, חופש תנועה.

הודו

לחם תמורת עצמאות

סרי ג'ואואארלאל ניהרו אהוב בעולם יותר מכל מדינאי חי אחר. עמדתו הדגולה בימל מלחמת-השחרור ההודית, שעשה ש- עמד בשורה הראשונה של מפגינים מול חיילים בריטיים, שהסתערו עליו בכדוננים דבאלות, התנגדותו המוחלטת לאמצעים של אלמות, נבונותו לסלוח לאויביו הבריטיים - למחרת יציאתם מארצו - כל אלה עשוהו דמות כמעט אגדתית.

אולם במקום אחד אין הסרי ("אהוב כל עיקר: נסיונו לתוך בין המערב לבין סין, מלחמתו בצ'ינג קיי-שק ותמיכתו במאו צ'ה-טונג הרגיוז את האמריקאים.

כשפנתה הודו לא מכבר אל ארצות- הברית, כדי לקבל תרומה של 2 מיליון טון חיטה למליונים, שמות-הרעב מאיים עליהם, נראה הדבר כענין פורמלי בלבד. לא היה ספק שהתרומה תינתן. אולם הסרי טורים האמריקאים, הרגישים לדעת הקהל, סברו אחרת. דובר הסינאט הודיע שעל המוסד לעיין קודם כל ביחסים, שנוצרו בין ארצות הברית והודו.

ההודעה עוררה סערה גדולה. קרא ואל- טר ליפמן, הפרשן המדיני הנודע: "אין לנו אפשרות, אין לנו זכות לרדת לרמה זו... בצורה זו נוכיח, כי צודקים אורי- בינו, כי נדיבותה של ארצות הברית ניי- תנת במחיר עצמאות המדינות המקבלות אותה."

24 חברי הסינאט ובית הנבחרים, ביניהם מתנגדים חריפים לקי של ניהרו, התאחדו כדי לשים לאל את ההודעה הקודמת, להבטיח את החיטה להודו.

כששככה הסערה היה ברור, כי ההודים יקבלו את החיטה. לא כל כך ברור היה אם אמנם מתה השאיפה למכור להם לחם תמורת עצמאות.

(* סרי פירושו "אדון" בהודו. תוארו הקודם של ניהרו "פאנדיט" ("חכם") נתי- בטל עם החוק המחסל את הכיתות חד- תיות - מטאת נפשו של גאנדי חמנוח.

הנשיא חייך. לא פחות מענינת הייתה חקירה אחרת של הסנא, שלא טולב- זה: אוצרה-הלאות הממשלתי חלק סכומים עצומים בצורת הלאות לחברות הזקוקות לכך. הסינאט גילה, כי בן עירו של הנשיא טרומן, ירד פרטי של טרומן, שאשתו משמ- שת מזכירה פרטית בבית הלבן, הוא המש- פיע על אישור הלאות - תמורת דמי- שוח, המגיעים למאות אלפי דולארים.

ועדת הסינאט צהלה נוכח הזדמנות זו, לתת סטירת לחי הגונה לנשיא, הבלתי-אהוד בסינאט. אך לפתע נשתתקו כל הקולות. נודע, כי הנשיא אסף בחשאי את תיקי אוצר- הלאות, פקד לערוך רשימה מדוקדקת של הסנטורים שהבטיחו הלאות לידיהם. מת- ברר כי אף אחד מן הסנטורים-החוקרים לא היה בעל מצפון נקי. אפילו יו"ר הוועדה נזכר בכמה מכתבים שכתב בשעתו לאוצר.

לרגע קט קמה בהלה. אולם הנשיא, אמן הטכסיסים, חייך: הוא רק רצה לעמוד על העובדות, אינו מתכוון לפרסמן ברבים. הסנ- טורים נשמו לרוחה. אולם הטון באולם החקירות ירד בהרבה.

ארנבות וסרטנים אסורים

מה עלולות להיות תוצאות הכפייה ה- דתית על חיי יומיים של האורת - על כך אפשר ללמוד לאו דוקא בציון אשר בישראל, כי אם בעיר ציון שבמדינת אילינויס, ארצות-הברית. מונטי ג'יקובס, סופר העולם הזה באמריקה, כותב:

בעית השפעתן של קבוצות הדתיות על חיי יומיים של האורת אינה מיוחדת ליש- ראל; היא עלולה לגרום שעוריה גם בעיר ציון, שבמדינת אילינויס, אר"הב.

כשיסד ד"ר דואי את ציון, בשנת 1901, - בית לכניסתו הנוצרית-קתולית, קיווה שעדתו תלך בדרך החיים הכתובה בברית הישנה - ובמיוחד בספר דברים. תפריי טים המכילים בשר תזיר, סרטנים, ארנבות נאסרו. האיש אסר על הרכבות לעצור בציון בימי הראשון בשבוע. כמו כן נא- סרה בימים אלה הכניסה לחנויות, בתי מרוח, תיאטראות שכברו כרטיסים בכסף. רופאים הוחרמו ואסור היה לתנות אה- בים בפומבי, בגנים צבוריים. חופי הרח- צה חולקו לשלושה: חלק לרוקות, חלק לרוקים ובאמצע לזוגות נשואים.

אסור לעישן. נאסר לחרף ולגדף, לפחות במקומות ציבוריים, ע"י חוק עירוני. נאסר, ע"י חוק אחר, לעשן או להתזיק אפילו סיגריה דולקת, סיגר או מקסרת,

ועדת קיפואר, פרנק קוספמן (שני משמאל), ראש חברת פשעים הפושע נתן הוראות למשטרה

אם פעולה כזאת עלולה הייתה לגרום "הפ- רעת השלוה או אי נעימות גופנית" למי- שהוא ברדיוס של 2 מטרים מהמעשן.

כל עסק שהוא הגורר רוחים - כולל מכירה והפצת עתונים או סחורה - נאסר ביום הראשון לשבוע; אסור היה "להפריע את מנוחת הציבור בעבודה" ביום הראשון. הופעות אתלטיות נאסרו, אם היו כרוכות בתשלום כניסה; כדור בסיס ומשחקים אחרים היו אסורים ברחוב, בימי ראשון. "כל לימוד שהוא הכוסר באלהים" - לא הותר בבתי הספר הציבוריים בציון. וזה ברר אחריו את לימוד הגיאוגרפיה, שכל

בטענה שהוא צרוד. כשיצא את האולם, לא היה עוד בוטח בעצמו: על ראשו רחף האיום של מעש על ביון הסינאט, אשמה כבדה מאד; איום נוסף של שלילת אורחותו האמריקאית, גירושו לאיטליה, מאחר שנת- ברר כי העלים, בשעת התאורחות, את העובדה שחויב קודם לכן במשפט סלילי.

אולם צופי הטלביזיה, שמליונים מהם שבתו אותו, מכל מלאכה, כדי לתנות בהצגה, למרו הרבה: בין השאר, נוכחו לדעת, כי פושע זה מינה להם את ראש עירייתם, שלט בגורלם, נתן הוראות לתובע הכללי ולמשטרה.